

Na osnovu člana 54 stav 6 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", broj 30/12), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze ovaca i koza (*B. melitensis*)

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 33/2014 od
4.8.2014. godine, a stupio je na snagu 12.8.2014.*

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se mjere za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze ovaca i koza čiji je uzročnik *Brucella melitensis*.

Dijagnostičko ispitivanje

Član 2

(1) Radi sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja bruceloze ovaca i koza, sprovodi se dijagnostičko ispitivanje ovaca i koza starijih od šest mjeseci u stadima, po programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.

(2) Dijagnostičko ispitivanje ovaca i koza, pored ispitivanja iz stava 1 ovog člana, vrši se:

1) u slučaju pobačaja na uzorcima krvnih seruma životinja koje su pobacile i/ili na uzorcima sekreta, ekskreta i pobačenih fetusa;

2) ako se utvrde klinički znaci bruceloze;

3) ako se prilikom klanja ili patološko-anatomskog pregleda ovaca i koza ustanove promjene karakteristične za brucelozu;

4) ako se utvrdi bruceloza kod ljudi koji su u neposrednom kontaktu sa ovcama i kozama.

Sumnja na brucelozu ovaca i koza na gazdinstvu

Član 3

Sumnjivim na brucelozu smatraju se ovce i koze:

- koje su reagovale pozitivno ili sumnjivo na serološki Rose Bengal test iz Priloga 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika;

- kod kojih se ustanovi jedan ili više kliničkih znakova: pobačaj, zaostajanje posteljice, orhitis i epididimitis, artritis koji se mogu dovesti u vezu sa ostalim klinički znacima ili druge promjene na osnovu kojih se može posumnjati na brucelozu ovaca i koza;

- koje su bile u kontaktu sa ljudima ili životinjama za koje se sumnja da su inficirane ili su oboljele od bruceloze.

Mjere u slučaju sumnje na brucelozu ovaca i koza na gazdinstvu

Član 4

(1) U slučaju sumnje na brucelozu, službeni veterinar odmah stavlja gazdinstvo pod službeni nadzor kako bi se potvrdila ili isključila prisutnost bolesti i nalaže sljedeće mjere:

- 1) popis svih životinja na gazdinstvu;
- 2) zabranu svih kretanja životinja u i iz gazdinstva, osim u slučaju prinudnog klanja pod nadzorom službenog veterinara;
- 3) odvajanje i izolaciju ovaca i koza sumnjivih na brucelozu, unutar gazdinstva;
- 4) sprovođenje odgovarajućeg dijagnostičkog postupka kod ovaca i koza sumnjivih na brucelozu;
- 5) zabranu osjemenjivanja i pripusta ovaca i koza sumnjivih na brucelozu;
- 6) zabranu stavljanja u promet proizvoda životinjskog porijekla (sira i mlijeka);
- 7) zabranu korišćenja mlijeka ovaca i koza, osim za ishranu životinja na istom gazdinstvu nakon termičke obrade najmanje na temperaturi pasterizacije;
- 8) zabranu iznošenja sa gazdinstva hrane za životinje koja je bila ili je mogla biti u kontaktu sa ovcama i kozama sumnjivim na brucelozu;
- 9) zabranu upotrebe zajedničkih ispaša i napajališta;
- 10) zabranu iznošenja stajskog đubriva i osoke sa gazdinstva;
- 11) postavljanje dezinfekcionih barijera na ulazu i izlazu iz objekta u kojem se nalaze ovce ili koze sumnjive na brucelozu.

(2) O sumnji na brucelozu službeni veterinar odmah obavještava organ uprave nadležan za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Uprava).

(3) Mjere iz stava 1 ovoga člana, ostaju na snazi sve dok se sumnja na prisustvo bruceloze ovaca i koza u stadu službeno ne potvrdi, odnosno ne isključi.

Službeno potvrđena bruceloza ovaca i koza na gazdinstvu

Član 5

Oboljelim od bruceloze smatraju se ovce i koze kod kojih je:

- 1) utvrđena pozitivna reakcija službenim testovima iz Priloga 1 ovog pravilnika; ili
- 2) prisustvo bruceloze službeno potvrđeno nakon bakterioloških, pato-anatomskih, alergoloških, molekularnih i seroloških ispitivanja.

Mjere koje se sprovode u slučaju potvrđivanja bruceloza ovaca i koza na gazdinstvu

Član 6

(1) Kad je bruceloza ovaca i koza službeno potvrđena, službeni veterinar na zaraženom gazdinstvu sprovodi epizootiološko ispitivanje i pored mjera iz člana 4 stav 1 tač. 2, 5, 6, 8, 9, 10, i 11 ovog pravilnika, naređuje i sljedeće mjere:

1) označavanje i popis brojeva ušnih markica ovaca i koza kod koji je bruceloza službeno potvrđena, odvajanje i izolaciju do eutanazije ovaca i koza:

- kod kojih je bruceloza službeno potvrđena;
- koja su ispitana u skladu sa tačkom 3 ovog stava, sa nezadovoljavajućim rezultatom;
- za koje službeni veterinar smatra da su zaražena;

2) eutanaziju ovaca i koza iz tačke 1 ovog člana i neškodljivo uklanjanje leševa, pod službenim nadzorom u skladu sa članom 8 ovog pravilnika;

3) sprovođenje odgovarajućeg dijagnostičkog postupka kod svih prijemčivih životinja bez odlaganja;

4) držanje mlijeka porijeklom od životinja iz tačke 1 ovog stava odvojeno od mlijeka zdravih životinja, a koje se može koristiti samo na istom gazdinstvu za ishranu životinja i to nakon što je to mlijeko prošlo odgovarajuću termičku obradu, pod službenim nadzorom;

5) zabranu korišćenja i isporuke mlijeka ostalih (neinficiranih) životinja sa gazdinstva, osim nakon odgovarajuće termičke obrade ili za proizvodnju sira sa razdobljem zrenja od najmanje 60 dana u skladu sa propisom kojim se uređuju posebni higijenski zahtjevi za hranu životinjskog porijekla;

6) neškodljivo uklanjanje i uništavanje bez odlaganja fetusa, mrtvorodne jagnjadi i jaradi, životinja koje su uginule od bruceloze i placenti, osim ako ih treba ispitati;

7) uništavanje bez odlaganja, spaljivanjem ili zakopavanjem nakon natapanja odgovarajućim dezinficijensom, slame, stelje, ili drugih materijala ili supstanci koje su bile u kontaktu sa inficiranom životinjom, placentom ili drugim zaraženim materijalom;

8) tretiranje stajskog đubriva i tečnog otpada na gazdinstvu odgovarajućim sredstvom za dezinfekciju i zabranu njihovog korišćenja u trajanju od najmanje tri nedjelje, pri čemu upotreba dezinficijensa nije neophodna ako se stajsko đubrivo prekrije slojem zemlje;

9) skladištenje, nakon tretiranja, stajskog đubriva iz objekata koje koriste životinje na mjestu kojem životinje sa gazdinstva nemaju pristup;

10) zabranu korišćenja stajskog đubriva iz tačke 8 ovog stava za đubrenje baštenskih usjeva namijenjenih stavljanju u promet;

11) dvokratno dijagnostičko ispitivanje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, u razmaku od najmanje tri mjeseca, svih ovaca i koza starijih od šest mjeseci na svim gazdinstvima koja su epizootiološki povezana ili su mogla biti povezana sa zaraženim gazdinstvom;

12) dezinfekciju zaraženog objekta i zaraženog dvorišta kao i predmeta sa kojima je zaražena životinja bila u kontaktu, prije ponovne upotrebe.

(2) Epizootiološkim ispitivanjem iz stava 1 ovog člana, prikupljaju se najmanje sljedeći podaci: broj životinja u stadu, kretanje životinja u i iz gazdinstva u posljednjih 12 mjeseci, vrijeme pojave prvih znakova bolesti, mogući izvori zaraze na zaraženom gazdinstvu, popis drugih gazdinstava sa životinjama koje su mogle biti zaražene iz istog izvora i sa kojima su zaražene životinje bile u kontaktu (zajednička ispaša, napajanje).

(3) Kada je bruceloza ovaca i koza službeno potvrđena u stadu, službeni veterinar stavlja pod službeni nadzor objekte i postupke za neškodljivo uništavanje leševa i nusproizvoda životinjskog porijekla radi sprječavanja širenja bruceloze ovaca i koza.

(4) Mjere iz stava 1 ovoga člana, ostaju na snazi sve dok stado ne povрати status stada zvanično slobodnog od bruceloze ovaca i koza u skladu sa posebnim propisom.

Zajednička ispaša

Član 7

Kada je bruceloza ovaca i koza službeno potvrđena kod ovaca i koza:

- tokom boravka ili po povratku sa sezonskih pašnjaka na kojima su boravile zajedno sa ovcama i kozama sa drugih gazdinstava, ili

- koje su tokom ispaše bile u kontaktu sa ovcama i kozama sa drugih gazdinstava,

sve ovce i koze koje su bile u kontaktu sa tim ovcama i kozama, smatraju se sumnjivim na brucelozu i ispituju se na brucelozu.

Uklanjanje zaraženih životinja

Član 8

Ovce i koze kod kojih je službeno potvrđena bruceloza nakon bakterioloških, patoanatomskih, alergoloških, molekularnih, ili seroloških ispitivanja, kao i one za koje službeni veterinar smatra da su inficirane, moraju se eutanazirati pod službenim nadzorom što je prije moguće, a najkasnije 30 dana od dana kada vlasnik, ili lice odgovorno za ovce i koze, primi službeno obavještenje o rezultatima ispitivanja.

Mjere nakon uklanjanja zaraženih životinja

Član 9

(1) Nakon eutanazije ovaca i koza iz člana 8 ovog pravilnika, a prije uvođenja novih životinja u stado, objekti i druga mjesta na/u kojima se drže životinje, oprema za mužu, alati za čišćenje objekta ili dvorišta kao i pribor, oprema i druga sredstva koja se koriste u radu sa životinjama moraju se očistiti i dezinfikovati u skladu sa preporukama službenog veterinara.

(2) Pašnjaci koje su koristile ove životinje ne smiju se ponovo koristiti tokom perioda od 60 dana od dana uklanjanja zadnje zaražene životinje sa tih pašnjaka.

(3) Prevozna sredstva, pribor i oprema moraju se očistiti i dezinfikovati nakon prevoza životinja iz zaraženog stada, a sav materijal koji potiče od tih životinja i materijal ili supstance koje su bile u kontaktu sa takvim životinjama moraju biti učinjene neškodljivim pod nadzorom i u skladu sa preporukama službenog veterinara.

(4) Mjesta utovara životinja iz člana 6 ovog pravilnika, se nakon upotrebe moraju očistiti i dezinfikovati.

(5) Nakon eutanazije ovaca i koza u skladu sa članom 8 ovog pravilnika, a prije uvođenja novih životinja u stado, ni jedna životinja ne smije ući ni izaći iz zaraženog gazdinstva, osim u slučaju prinudnog klanja, po odobrenju službenog veterinara.

(6) Preostale ovce i koze u stadu nakon eutanazije ovaca i koza u skladu sa članom 8 ovog pravilnika,

kod kojih nije potvrđena bolest:

- ne smiju napustiti stado osim radi prinudnog klanja, po odobrenju službenog veterinara;
- ovce i koze starije od šest mjeseci, podvrgavaju se ispitivanju na brucelozu u stadu radi potvrđivanja da je bolest iskorijenjena.

(7) Stado iz stava 1 ovog člana, ne smije se popunjavati novim ovcama i kozama sve dok preostale ovce i koze na gazdinstvu starije od šest mjeseci, ne prođu najmanje dva zvaničnih ispitivanja na brucelozu testovima iz Priloga 1 ovog pravilnika, u razmaku od najmanje tri mjeseca, sa negativnim rezultatom.

(8) Ovce i koze koje su vakcinisane do sedmog mjeseca starosti REV 1 vakcinom ili drugom vakcinom, mogu biti podvrgnute ispitivanjima iz stava 6 ovog člana najranije sa navršenih 18 mjeseci starosti.

Prestanak bolesti

Član 10

Smatra se da je bruceloza (*B. melitensis*) u zaraženom gazdinstvu prestala kada su sprovedene mjere iz čl. 6, 8 i 9 ovog pravilnika i kada je to potvrđeno službenim testovima za brucelozu iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Liječenje bruceloze ovaca i koza

Član 11

(1) Za sprječavanje pojave, suzbijanje i iskorijenjivanje bruceloze ovaca i koza ne primjenjuje se bilo koji terapijski tretman bruceloze, kao ni vakcinacija ovaca i koza protiv bruceloze, osim u slučaju stručne procjene ukoliko se mjerama utvrđenim ovim pravilnikom, ne može suzbiti i iskorijeniti bruceloza.

(2) Vakcinacija iz stava 1 ovog člana, vrši se pod nadzorom i obustvalja se što je prije moguće.

Prestanak primjene

Član 12

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena odredaba Pravilnika o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze kod goveda, ovaca, koza i svinja ("Službeni list SFRJ", broj 34/89) koje se odnose na ovce i koze.

Stupanje na snagu

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 011-9/14-5

Podgorica, 29. jula 2014. godine

Ministar,

DIJAGNOSTIČKI TESTOVI NA BRUCELOZU OVACA I KOZA **(*Brucella melitensis*)**

1. Službeni testovi na brucelozu (*Brucella melitensis*):

- **Rose Bengal test** - koristi se kao skrining test;

- **Reakcija vezivanja komplementa (RVK)** - koristi se za pojedinačna i potvrdna ispitivanja, tokom kojih se serum koji sadrži 20 ili više CFT jedinica/ml smatra pozitivnim.

Antigeni koji se koriste moraju biti odobreni od strane nadležne laboratorije i moraju biti standardizovani u odnosu na drugi međunarodni standardni anti-brucella abortus serum.

2. Testovi za dokazivanje uzročnika bruceloze:

- Izolacija uzročnika

- Molekularna dijagnostika - lančana reakcija polimeraze (PCR)

3. Ostali dijagnostički testovi na brucelozu:

- Imunoenzimski test (ELISA)

- Test fluorescentne polarizacije (TFP)

- Brucelin test

- Drugi testovi u skladu sa važećim OIE priručnikom za dijagnostičke testove i vakcine.